

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 4Sa/23/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8019200617
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 07. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Tobiašová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8019200617.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcu U. D., bytom X. Q., P. XXX, proti žalovanej Sociálna poisťovňa, ústredie so sídlom Bratislava, ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu žalovanej zo dňa 11.09.2019 číslo: XXXXX-X/XXXX-BA a rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Poprad zo dňa 10.07.2019 číslo: XXX-XXXXXX-CAXX/XXXX, na základe správnej žaloby v sociálnych veciach, takto

rozhodol:

Žalobu z a m i e t a .

Náhradu trov konania účastníkom n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

I.

Priebeh administratívneho konania

1. Žalobca si uplatnil nárok na materské a jeho výplatu predložením žiadosti o materské č. B XXXXXXX ako iný poistenec z dôvodu prevzatia dieťaťa X. D. do starostlivosti dňa 4. júna 2019 z poistného vzťahu dobrovoľne nemocensky poistenej osoby. Z predloženého čestného vyhlásenia podpísaného rodičmi dieťaťa k žiadosti o materské - iný poistenec zo dňa 4. júna 2019 (ďalej len „dohoda rodičov“) vyplýva, že po dohode s manželkou a matkou dieťaťa D. D. žalobca preberá do starostlivosti od 4. júna 2019 ich spoločné dieťa X. D., nar. 22. mája 2017. Žalobcovi dobrovoľné nemocenské poistenie vzniklo dňa 4. septembra 2018. V čase posudzovania nároku na materské bolo uvedené nemocenské poistenie evidované ako trvajúce. V rámci konania vo veci nároku na materské bolo zistené, že žalobca je sociálne zabezpečený na základe zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon č. 328/2002 Z.z.), a jeho sociálne zabezpečenie vykonáva Krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Prešove. Podľa vyjadrenia OR HaZZ v Poprade zo dňa 02.07.2019 žalobca nečerpá materskú dovolenku a pracovný čas má nerovnomerne rozvrhnutý v pracovných zmenách, t.j. 24 hodín pracuje v zmene a potom má 48 hodín voľno. Podľa predloženej evidencie dochádzky za mesiac jún 2019, žalobca dňa 4. júna 2019 nepracoval, po tomto dni pracoval prvýkrát dňa 6. júna 2019, v mesiaci jún 2019 mal pracovnú zmenu v trvaní 24 hodín šesťkrát a v dňoch od 20. júna do 28. júna 2019 bol práceneschopný. Z týchto skutočností vyplýva, že žalobca ako príslušník OR HaZZ v Poprade rodičovskú dovolenku nečerpá a neboli mu upravované pracovné podmienky. Aj po prevzatí dieťaťa do starostlivosti, ktoré deklaruje dňom 4. júna 2019, pokračoval od 6. júna 2019 vo výkone práce v plnom služobnom pomere, v nezmenených pracovných podmienkach. Sám žalobca uviedol, že dieťaťu poskytuje starostlivosť matka dieťaťa, ktorá sa nevrátila do pracovného procesu, a stará matka, ktorá za tým účelom skončila pracovný pomer a nastúpila na starobný dôchodok.

2. Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že Sociálna poisťovňa, pobočka Poprad (ďalej len „pobočka“) vydala dňa 10. júla 2019 rozhodnutie číslo: XXX-XXXXXX-CAXX/XXXX, vo výroku ktorého sa uvádza, že „U. D. podľa § 31, § 49, § 51 ods.2, § 53 a § 55 zákona č.461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov(ďalej len zákon) má nárok na materské od 4. júna 2019 do 5. júna 2019 vo výške 46,72515000 eur za deň. V období od 6.júna 2019 mu nárok na materské zanikol. Nárok na materské opätovne vznikne odo dňa kedy opätovne začne dieťaťu poskytovať starostlivosť prevzatú od matky dieťaťa. Nárok na materské menovaný nemá v období, kedy neposkytuje dieťaťu starostlivosť prevzatú od matky dieťaťa“. Dôvodom rozhodnutia o zániku nároku žalobcu na materské bola skutočnosť, že od 6.júna 2019 žalobca prestal spĺňať podmienku poskytovania starostlivosti dieťaťu stanovenú v § 49 ods.1 zákona. Žalobcovi bolo materské vyplatené za obdobie od 4. júna 2019 do 5. júna 2019 v sume 93,50 eur.

3. Navrhovateľ podal proti tomuto rozhodnutiu pobočky odvolanie, v ktorom poukázal, že napadnuté rozhodnutie je nezákonné z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, ktoré spočíva v nesprávnej aplikácii relevantných noriem upravujúcich nárok na materské, a na zistený skutkový stav. Nesúhlasil s dôvodom nesplnenia podmienky prevzatia starostlivosti o dieťa otcom pri nezmenenom pracovnom čase a zároveň namietal nezabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa. Uvedené dôvody napadnutého rozhodnutia nemajú oporu v § 49 zákona, ktorý určuje súčasné splnenie podmienok na priznanie nároku na materské inému poistencovi. Argumentoval, že na účely priznania nároku na materské je nutné pojem starostlivosti o dieťa obsiahnutý v § 49 zákona vykladať v súlade s jeho definíciou podľa zákona o rodičovskom príspevku . Podmienka starostlivosti o dieťa je splnená aj vtedy, ak je zabezpečovaná prostredníctvom iných osôb ako sú starí rodičia dieťaťa, druhý rodič dieťaťa, pestúnka, jasle, škôlka a iné. Dôvodil, že povinnosť osobnej starostlivosti bola z ust. § 3 ods. 3 zákona o rodičovskom príspevku vypustená s účinnosťou od 1. januára 2011, pričom z dôvodovej správy k novele vyplýva, že účelom bolo práve umožniť rodičom aj v období poberania rodičovského príspevku prispieť k zlepšeniu príjmovej situácie rodiny vykonávaním pracovnej činnosti; od 1. januára 2011 sa môže starostlivosť v každom jednom prípade poskytovať aj prostredníctvom inej osoby. Ďalej namietal diskriminačný rozmer postupu Sociálnej poisťovne, keď pri rozhodovaní o rodičovskom príspevku matkám Sociálna poisťovňa bežne rozhoduje o poskytovaní príspevku aj keď vykonávajú pracovnú činnosť. Sociálna poisťovňa postupovala v jeho prípade nesprávne, v rozpore s právnymi predpismi. Navrhol, aby odvolací orgán napadnuté rozhodnutie pobočky zrušil a vrátil vec na nové prejednanie a rozhodnutie.

II.

Zhrnutie napadnutého rozhodnutia žalovanej

4. Sociálna poisťovňa, ústredie ako odvolací orgán vo veci odvolania U. D. podaného proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Poprad zo dňa 10.07.2019 číslo: XXX-XXXXXX-CAXX/XXXX vo veci vzniku nároku na materské a jeho zániku, odvolanie zamietla v celom rozsahu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Poprad.

5. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia poukázala, že navrhovateľ U. D. si predložením žiadosti o materské (spolu s požadovanými dokladmi- citovanými na str.2 rozhodnutia) doručenej pobočke dňa 4.júna 2019 uplatnil nárok na materské a jeho výplatu ako iný poistenec z dôvodu prevzatia dieťaťa do starostlivosti dňa 4.júna 2019, z poistného vzťahu dobrovoľne nemocensky poistenej osoby. Podľa údajov evidovaných v informačnom systéme Sociálnej poisťovne navrhovateľovi dobrovoľné nemocenské poistenie vzniklo dňa 4. septembra 2018.

6. Konštatovala, že materské je nemocenskou dávkou, ktorá sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje z nemocenského poistenia. Nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva tvorí súčasť sociálneho poistenia. Podmienky nároku na materské upravuje zákon v znení skorších predpisov, ktorý pre každý poistný vzťah stanovuje všeobecné podmienky nároku na nemocenské dávky a zároveň pre každú nemocenskú dávku (nemocenské, ošetrovné, vyrovnávacía dávka a materské) stanovuje osobitné podmienky nároku. Navrhovateľ si uplatnil nárok na materské a jeho výplatu ako iný poistenec - otec dieťaťa a to z poistného vzťahu dobrovoľne nemocensky poistenej osoby. Všeobecné podmienky nároku na nemocenské dávky

dobrovoľne nemocensky poistenej osoby sú ustanovené v § 31 zákona v znení neskorších predpisov a osobitné podmienky nároku na materské iného poistenca vrátane obdobia poskytovania materského inému poistencovi upravuje § 49 zákona v znení neskorších predpisov. Uvedené ustanovenia zákona žalovaná v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia následne citovala.

7. Dôvodila, že vychádzajúc z vyššie uvedených ustanovení všeobecnými podmienkami nároku na nemocenské dávky zamestnanca upravenými v § 31 zákona v znení neskorších predpisov, sú podmienka existencie nemocenského poistenia, resp. plynutia ochrannej lehoty v deň vzniku dôvodu na poskytnutie dávky (v prípade materského inému poistencovi v deň prevzatia dieťaťa do starostlivosti) a podmienka zaplatenia poistného riadne a včas.. Osobitné podmienky nároku na materské iného poistenca upravuje § 49 zákona v znení neskorších predpisov. V prípade navrhovateľa - otca dieťaťa pobočka skúmala splnenie týchto osobitných podmienok nároku na materské:

- prevzatie dieťaťa do starostlivosti a starostlivosť o toto dieťa otcom dieťaťa k čomu sa vyžaduje dohoda s matkou dieťaťa
- vek dieťaťa (materské sa vypláca najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa)
- najmenej 270 dní nemocenského poistenia pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti
- uplynutie 6 týždňov odo dňa pôrodu
- nepoberanie materského alebo rodičovského príspevku matkou dieťaťa.

8. Konštatovala, že jednou z osobitných podmienok nároku na materské iného poistenca je podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu. Podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu ustanovená v § 49 ods. 1 zákona v znení neskorších predpisov je splnená vtedy, ak otec dieťaťa fakticky (nielen formálne) prevezme dieťa do svojej starostlivosti. Spravidla ide o situáciu, kedy otec dieťaťa prerušuje svoju pracovnú činnosť, aby sa mohol o dieťa starať. Tiež môže ísť o situáciu, že otec dieťaťa aj po prevzatí dieťaťa do starostlivosti vykonáva inú pracovnú činnosť, avšak v menšom rozsahu z hľadiska pracovného času ako pracovnú činnosť v pracovnom pomere, z ktorého si uplatnil nárok na materské. Na splnenie podmienky nároku na materské musí ísť o faktické prevzatie dieťaťa do starostlivosti, čo dokazuje aj ustanovenie § 51, ktoré rieši prerušenie starostlivosti o dieťa a s ním spojený zánik nároku na materské v prípade, ak sa poistenec prestal o dieťa starať. Ak by postačovala iba formálna starostlivosť o dieťa na základe dohody rodičov dieťaťa, resp. starostlivosť zabezpečovaná inou osobou, takéto ustanovenie § 51 zákona by nemalo logiku a bolo by nadbytočné. Pokiaľ sa o dieťa naďalej stará matka a otec naďalej vykonáva zárobkovú činnosť, nemožno takúto situáciu považovať za prevzatie dieťaťa do starostlivosti otca. Dohoda rodičov o prevzatí dieťaťa do starostlivosti otca je v takomto prípade fiktívna (formálna). Z uvedeného dôvodu nie je otec dieťaťa vykonávajúci naďalej pracovnú činnosť na plný pracovný úväzok, považovaný za iného poistenca, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti.

9. Uviedla, že navrhovateľ podľa dohody s matkou dieťaťa prevzal dňa 4. júna 2019 do starostlivosti syna X. D., nar. 22. mája 2017. Pobočka Sociálnej poisťovne listom zo dňa 13.06.2019 požiadala KR HaZZ v Prešove o vyjadrenie, či navrhovateľ čerpá od 4. júna 2019 rodičovskú dovolenku resp. či má upravený pracovný čas tak, aby mohol reálne poskytovať starostlivosť dieťaťu. Dňa 02.07.2019 bolo pobočke doručené vyjadrenie OR HaZZ v Poprade, v ktorom tento orgán oznamuje, že navrhovateľ nečerpá materskú dovolenku a pracovný čas má nerovnomerne rozvrhnutý v pracovných zmenách, t.j. 24 hodín pracuje v zmene a potom má 48 hodín voľno. Priložil aj evidenciu dochádzky za mesiac jún 2019, z ktorej vyplýva, že navrhovateľ (funkcia: technik- strojník inšpektor) mal v mesiaci jún 2019 pracovnú zmenu v trvaní 24 hodín šesťkrát, v dňoch v dňoch od 20. júna do 27. júna bol práceneschopný, v deň prevzatia dieťaťa do starostlivosti, dňa 4. júna 2019 nepracoval, po tomto dni pracoval prvýkrát 6. júna 2019.

10. Konštatovala, že pobočka o žiadosti o materské rozhodla dňa 10.07.2019 rozhodnutím č. XXX-XXXXXX-CAXX/XXXX. Ku dňu 4. júna 2016 navrhovateľ spĺňal podmienky nároku na materské stanovené zákonom, preto mu pobočka nárok na materské priznala od 4. júna 2019 a výšku materského určila v súlade s § 53 a § 55 zákona (t.j. vo výške 75% denného vymeriavacieho základu v sume 46,72515000 eur za deň). Z dôvodu, že od 6. júna navrhovateľ vykonáva zárobkovú činnosť ako príslušník OR HaZZ v Poprade, pobočka rozhodla o zániku nároku navrhovateľa na materské od 6. júna 2019.

11. Zdôraznila, že zákon v § 49 ods.2 písm.d/ v znení účinnom od 1.januára 2019 vyžaduje dohodu s matkou dieťaťa, je však potrebné uviesť, že samotné uzatvorenie dohody rodičov dieťaťa o jeho prevzatí otcom dieťaťa nie je hlavný úkon vo vzťahu k posudzovaniu nároku na materské. Je to len predpoklad smerujúci k zabezpečeniu a vykonávaniu starostlivosti o dieťa, ktorá opodstatňuje poberanie materského, a ktorej zabezpečenie by malo byť primárne skúmané na určenie nároku na dávku.

12. Argumentovala, že s poukazom na nálezy Ústavného súdu SR, v zmysle ktorých k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu právneho predpisu a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale podľa zmyslu a účelu právneho predpisu. Dala do pozornosti, že účelom materského poskytovaného z nemocenského poistenia je kompenzovanie straty príjmu zo zárobkovej činnosti, ku ktorej došlo v dôsledku prevzatia starostlivosti o dieťa do troch rokov jeho veku. Účel zákona nie je naplnený pokiaľ otec vykonáva prácu v rovnakom rozsahu z hľadiska pracovného času ako pred nástupom na rodičovskú dovolenku. Uviedla, že ust.§ 49 ods.1 zákona bolo novelizované zákonom č.543/2010 a Z.z. s účinnosťou od 01.01.2011. Novelou došlo k predĺženiu obdobia poskytovania materského a k zmene vo vzťahu k maximálnej hranici veku dieťaťa pre poskytovanie materského inému poistencovi z 8 mesiacov na najdlhšie do dovŕšenia 3 rokov veku dieťaťa. Rodičovský príspevok, na ktorý odvolateľ v odvolaní poukázal nie je nemocenskou dávkou, ale štátnou sociálnou dávkou. Štát ním prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa. Poskytuje sa všetkým rodičom v rovnakej sume spravidla do troch rokov veku dieťaťa a rodičia nemajú žiadne obmedzenia pri jeho uplatňovaní - môžu vykonávať zárobkovú činnosť akoukoľvek formou, pričom výška príjmu nemá vplyv na nárok na rodičovský príspevok ani na jeho výšku. Materské je nemocenskou dávkou poskytovanou z nemocenského poistenia, ktorého účelom je kompenzácia straty príjmu, ktorá vznikla priamo poistencovi uplatňujúcemu si nárok na materské v dôsledku tehotenstva, materstva, resp. tým, že prevzal dieťa do svojej starostlivosti a o toto dieťa sa následne skutočne stará.

13. K odvolacej námietke navrhovateľa týkajúcej sa diskriminačného postupu voči otcom odvolací orgán uviedol, že Sociálna poisťovňa nie je poskytovateľom rodičovského príspevku a ani o ňom nerozhoduje.

14. Odvolací orgán dôvodil, že Sociálna poisťovňa posudzuje a rozhoduje o všetkých zákonných podmienkach nároku na materské uplatneného iným poistencom individuálne, pričom prihliada na všetky okolnosti jednotlivého prípadu a na všetky ustanovenia zákona, ktoré súvisia s konkrétnym prípadom, zároveň berie tieto ustanovenia ako jeden celok a vo vzájomnej súvislosti súčasne a dbá na účel sledovaný zákonom. Postupuje v zmysle § 195 ods. 1 a ods. 3 zákona.

15.Odvolací orgán poukázal, že rozdielna rozhodovacia prax Sociálnej poisťovne nie je v rozpore so zásadou rovného zaobchádzania (diskriminácie). Tento názor zastáva aj Slovenské národné stredisko pre ľudské práva v stanovisku zo dňa 30. januára 2019, keď v závere konštatuje, že zo strany Sociálnej poisťovne išlo skôr o „nápravu“ predchádzajúceho výkladu, ktorý umožnil existenciu prípadov hraničiacich s obchádzaním zákona, čo v žiadnom prípade nemožno považovať za konanie porušujúce zákaz diskriminácie. Ďalej sa v stanovisku uvádza, že nemožno vylúčiť (a bolo by dokonca nerozumné vylúčiť) to, že sa príslušný orgán v niektorých prípadoch dôvodne odkloní od existujúcej rozhodovacej praxe (tak, ako to urobila Sociálna poisťovňa v súvislosti s priznávaním materského). Sociálna poisťovňa vykladá ustanovenia zákona v súlade s účelom a zmyslom zákonného normatívu, ako aj prihliada na individuálne okolnosti jednotlivých prípadov.

16.Odvolací orgán v závere odôvodnenia preskúmaného rozhodnutia argumentoval, že iný poistenc-otec dieťaťa uplatňujúci si nárok na materské má určitú výhodu v porovnaní s matkou dieťaťa, nakoľko si môže dopredu zabezpečiť a upraviť životnú situáciu pred uplatnením si nároku na materské, dátum uplatnenia nároku na materské závisí len od jeho vôle, resp. dohody s matkou dieťaťa, a pritom má možnosť čerpať materské až do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa. Navrhovateľ však ako príslušník OR HaZZ v Poprade rodičovskú dovolenku nečerpá a neboli mu upravované pracovné podmienky, čo potvrdil jeho zamestnávateľ. Sám navrhovateľ uviedol, že dieťaťu poskytuje starostlivosť matka dieťaťa, ktorá sa nevrátila do pracovného procesu a stará matka dieťaťa, ktorá za tým účelom ukončila pracovný pomer a nastúpila na starobný dôchodok. Konanie navrhovateľa, keď sa prihlásil na dobrovoľné nemocenské poistenie ako dobrovoľne nemocensky poistená osoba iba 273 dní pred uplatnením nároku na materské, pričom si určil vymeriavací základ na platenie poistného na nemocenské poistenie v takej výške (1 901 eur), aby mu bola priznaná nemocenská dávka v maximálnej resp. takmer maximálnej

výške s tým, že na poistnom na nemocenské poistenie nezaplatí viac ako je nevyhnutne potrebné na dosiahnutie maximálnej výšky dávky, a súčasne mal vôľu naďalej pracovať v plnom časovom rozsahu, sa približuje obchádzaniu zákona.

17. Na základe vyššie uvedených skutočností odvolací orgán po preskúmaní rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky dospel k záveru, že navrhovateľovi nárok na materské dňa 4. júna 2019 vznikol. Z dôvodu, že od 6. júna 2019 navrhovateľ nespĺňa jednu z osobitných podmienok nároku na materské iného poistenca - podmienku poskytovania starostlivosti dieťaťu ustanovenú v § 49 ods. 1 zákona - podľa § 51 ods. 2 zákona mu nárok na materské zanikol.

III.

Argumenty žalobcu v podanej žalobe

18. Proti rozhodnutiu žalovanej zo dňa 11.09.2019 podal žalobca v zákonom stanovenej lehote žalobu, v ktorej žiadal, aby súd rozhodnutie žalovanej ako aj Sociálnej poisťovni, pobočka Poprad zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov konania a nežiadal vo veci nariadiť pojednávanie.

19. Žalobca v žalobných bodoch (zhodne ako v odvolacích námietkach) namietal, že rozhodnutie žalovanej vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci. Argumentoval, že pojem starostlivosť o dieťa nemá vlastnú legálnu definíciu na účely sociálneho poistenia. Tento pojem je však definovaný v zákone o rodičovskom príspevku. Podľa jeho názoru riadnu starostlivosť je preto možné poskytovať dieťaťu osobne pomocou, pomocou inej plnoletej fyzickej osoby, ba dokonca právnickej osoby. Z uvedeného teda neplynie nevyhnutná povinnosť zanechania pracovnej činnosti za účelom zabezpečenia starostlivosti o dieťa osobne. Starostlivosť je dieťaťu možné poskytnúť aj prostredníctvom starých rodičov dieťaťa, druhého rodiča dieťaťa, pestúanky, jasle, škôlky a iné. Od 01.01.2011 sa však môže starostlivosť v každom jednom prípade poskytovať aj prostredníctvom inej osoby. Žalobca ďalej poukázal aj na diskriminačný rozmer postupu žalovanej. Je všeobecne známe, že v prípade rozhodovania o priznaní rodičovského príspevku matkám Sociálna poisťovňa bežne rozhoduje o poskytnutí príspevku aj keď vykonávajú pracovnú činnosť. Pokiaľ teda Sociálna poisťovňa lipne na zanechaní pracovnej činnosti na strane otca, ide o diskrimináciu na základe pohlavia, čo je v rozpore so zákazom diskriminácie v sociálnom zabezpečení v oblasti prístupu a poskytovania sociálneho poistenia. Z uvedeného jednoznačne plynie, že žalovaná rozhodla o žalobcovej žiadosti o priznaní nároku na materské v rozpore so zákonom, nakoľko súčasťou podmienky prevzatia starostlivosti o dieťa nie je zanechanie pracovných činností otcom dieťaťa.

IV.

Vyjadrenie žalovanej k podanej žalobe

20. Žalovaná sa k žalobe vyjadrila písomným podaním zo dňa 20.11.2019 a žiadala žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Zotrvávala na skutkovej a právnej argumentácii uvedenej v preskúmanom rozhodnutí. Konštatovala, že žalobca v žalobe uviedol rovnaké námietky a argumenty, ktoré uviedol v odvolaní proti rozhodnutiu pobočky, na ktoré už žalovaná reagovala v druhostupňovom rozhodnutí zo dňa 11.09.2019.

21. Zdôraznila, že skutočnú starostlivosť, ktorou zákon podmieňuje vznik nároku na materské môže žalobca dieťaťu poskytnúť len v prípade, ak tomu prispôsobí svoje pracovné podmienky dojednané v súvislosti so súčasným výkonom zárobkovej činnosti. Žalobca (navrhovateľ) podľa dohody s matkou dieťaťa prevzal dňa 4. júna 2019 do starostlivosti syna X. D., nar. 22. mája 2017. Pobočka Sociálnej poisťovne listom zo dňa 13.06.2019 požiadala KR HaZZ v Prešove o vyjadrenie, či navrhovateľ čerpá od 4. júna 2019 rodičovskú dovolenku resp. či má upravený pracovný čas tak, aby mohol reálne poskytovať starostlivosť dieťaťu. Dňa 02.07.2019 bolo pobočke doručené vyjadrenie OR HaZZ v Poprade, v ktorom tento orgán oznamuje, že navrhovateľ nečerpá materskú dovolenku a pracovný čas má nerovnomerne rozvrhnutý v pracovných zmenách, t.j. 24 hodín pracuje v zmene a potom má 48 hodín voľno. Priložil aj evidenciu dochádzky za mesiac jún 2019, z ktorej vyplýva, že navrhovateľ (funkcia: technik- strojník inšpektor) mal v mesiaci jún 2019 pracovnú zmenu v trvaní 24 hodín šesťkrát, v dňoch v dňoch od

20.júna do 27.júna bol práceneschopný, v deň prevzatia dieťaťa do starostlivosti, dňa 4.júna 2019 nepracoval, po tomto dni pracoval prvýkrát 6.júna 2019. Pobočka o žiadosti o materské rozhodla dňa 10.07.2019 rozhodnutím č.XXX-XXXXXX-CAXX/XXXX.Ku dňu 4.júna 2016 navrhovateľ splňal podmienky nároku na materské stanovené zákonom, preto mu pobočka nárok na materské priznala od 4.júna 2019 do 5.júna 2019 v sume 93,50 eur, ktoré aj navrhovateľovi vyplatila. Z dôvodu, že od 6.júna navrhovateľ vykonáva zárobkovú činnosť ako príslušník OR HaZZ v Poprade, pobočka rozhodla aj o zániku nároku navrhovateľa na materské od 6.júna 2019, keďže prestal splňať podmienku poskytovania starostlivosti dieťaťu ustanovenú v § 49 ods.1 zákona. Tiež konštatovala, že v súlade s § 23 písm. b/ zákona došlo k zániku dobrovoľného dôchodkového a dobrovoľného nemocenského poistenia žalobcu dňom 31.mája 2019, z dôvodu nezaplatenia poistného na dobrovoľné poistenie za mesiace jún a júl 2019.Oznámenie o zániku dobrovoľného dôchodkového a dobrovoľného nemocenského poistenia bolo žalobcovi zaslané dňa 25.09.2019.

V.

Vyjadrenie žalobcu k vyjadreniu žalovanej (replika)

22. Žalobca k vyjadreniu žalovanej zaslal vyjadrenie zo dňa 04. marca 2020, v ktorom naďalej trvá na tom, že pojem starostlivosť je potrebné okrem iného vykladať s prihliadnutím na pojem riadna starostlivosť v zmysle § 3 ods. 3 a ods. 5 zákona č. 571/2009 Z.z. o rodičovskom príspevku. Argumentoval, že pod pojmom „starostlivosť“ sa nerozumie celodenná nepretržitá starostlivosť poskytovaná zo strany poberateľa materského. Poukázal na rozsudky Krajského súdu v Trnave zo dňa 29. 11. 2019 sp. zn. 20Sa/10/2019 a Krajského súdu v Prešove zo dňa 25. júla 2019 sp. zn. 8Sa/6/2019 v obdobných veciach, v ktorých bolo rozhodnuté v prospech otcov a konštatoval, že súdna prax pri posudzovaní problematiky poskytovania materského otcovi dieťaťa vykonávajúcemu zárobkovú činnosť, nie je jednotná. Žalovaná tvrdí, že žalobca neprevzal dieťa do riadnej starostlivosti, pričom zákon o sociálnom poistení hovorí o prevzatí dieťaťa do starostlivosti, ale nie o prevzatí do osobnej celodennej a riadnej starostlivosti. Pojem „prevzatie dieťaťa do starostlivosti“ nie je v zákone nijako vysvetlený. Riadnu starostlivosť je pritom možné poskytovať dieťaťu osobne, pomocou inej plnoletej fyzickej osoby- starí rodičia dieťaťa, pestúnka a pod., ba dokonca aj pomocou právnickej osoby. O dieťa bolo riadne postarané otcom U. D. a starou matkou P. D.. Matka dieťaťa D. D. sa v tom čase starala o iné dieťa do 6 rokov veku F. D.. Žalobca zdôraznil, že v rámci jedného mesiaca pracuje maximálne 10 dní vtedy sa o dieťa starala P. D., stará matka dieťaťa a ďalších 20-21 dní sa on plnohodnotne venoval starostlivosti o dieťa. Dôvodil, že zákon o sociálnom poistení nehovorí o žiadnej úprave pracovných podmienok pri čerpaní materského. Zamestnanec nesmie pracovať v zamestnaní, z ktorého poberá materské, iné zamestnanie môže mať bez obmedzení. V jeho prípade sa jedná o poberanie materskej ako iný poistenec z dobrovoľného nemocenského poistenia. Namietal, že ak otec počas materskej podniká na základe živnosti ako SZČO Sociálna poisťovňa nepožaduje úpravu pracovných podmienok a otec môže podnikáť počas materskej v plnom rozsahu.

VI.

Posúdenie podstatných skutkových zistení a právne argumenty

23. Dňa 01.07.2006 nadobudol zákon číslo 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“).

24. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

25. Podľa § 2 ods. 2 SSP každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

26. Podľa § 23 ods. 2 písm. b) SSP, sudca na krajskom súde koná a rozhoduje o správnych žalobách v sociálnych veciach.

27. Podľa § 199 ods. 1 písm. a) SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

28. Podľa § 199 ods. 3 SSP, ak nie je v tejto hlave ustanovené inak, použijú sa na konanie v sociálnych veciach ustanovenia o konaní o všeobecnej správnej žalobe.

29. Podľa § 177 ods. 1 SSP, správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

30. Podľa § 190 SSP, ak správny súd po preskúmaní rozhodnutia alebo opatrenia žalovaného dospeje k záveru, že žaloba nie je dôvodná, rozsudkom ju zamietne.

31. S poukazom na vyššie citované zákonné ustanovenia krajský súd ako správny súd preskúmal napadnuté rozhodnutia a konanie, ktoré im predchádzalo, oboznámil sa s obsahom administratívneho spisu a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, pretože rozhodnutia a postup správnych orgánov sú v súlade so zákonom.

32. Podľa § 137 ods. 4 SSP vo veciach, v ktorých správny súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej piatich dní pred jeho vyhlásením. S poukazom na citované ustanovenie upovedomenie o termíne verejného vyhlásenia rozhodnutia bolo zverejnené na úradnej tabuli súdu od 15.07.2020 do 30.07.2020. Rozsudok správny súd verejne vyhlásil vyvesením písomného vyhotovenia bez odôvodnenia na úradnej tabuli súdu po dobu 14 dní (§ 137 ods. 3 SSP) dňa 29. júla 2020.

33. Predmetom preskúmania je rozhodnutie správneho orgánu, ktorým žalobcovi podľa § 31, § 49, § 51 ods.2, § 53 a § 55 zákona číslo 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, priznal nárok na materské od 4.júna 2019 do 5. júna 2019 vo výške 46,72515000 eur za deň. V období od 6.júna 2019 žalobcovi nárok na materské zanikol. Nárok na materské opätovne vznikne odo dňa kedy opätovne začne dieťaťu poskytovať starostlivosť prevzatú od matky dieťaťa.

34. Správny súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu na základe žaloby je povinný posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutkový stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie, ktoré bolo vydané bolo v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi i procesnoprávnymi predpismi.

35. Podľa § 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), sociálne poistenie podľa tohto zákona je nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva.

36. Podľa § 31 zákona, povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba a dobrovoľne nemocensky poistená osoba majú nárok na nemocenskú dávku ak tento zákon neustanovuje inak, ak

a) splnili podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia a

b) zaplatili poistné na nemocenské poistenie najneskôr v posledný deň kalendárneho mesiaca, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, za obdobie od prvého vzniku nemocenského poistenia povinne nemocensky poistenej SZČO a dobrovoľne nemocensky poistenej do konca kalendárneho mesiaca predchádzajúceho kalendárnemu mesiacu, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, najviac za obdobie posledných päť rokov predchádzajúcich kalendárnemu mesiacu, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky; podmienka zaplata poistného na nemocenské poistenie sa považuje za splnenú, ak suma dlžného poistného na nemocenské poistenie je v úhrne nižšia ako 5 eur.

37. Podľa § 49 ods. 1 zákona, iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará, má nárok na materské odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti v období 28 týždňov od vzniku nároku na materské. Osamelý iný poistenec, ktorý sa stará o dieťa prevzaté do svojej starostlivosti má nárok na materské v období 31 týždňov od vzniku nároku na materské a iný poistenec, ktorý prevzal do starostlivosti dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, má nárok na materské 37 týždňov od vzniku nároku na materské. Iný poistenec má nárok na materské najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa, ak v posledných dvoch rokoch pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti bol nemocensky poistený najmenej 270 dní.

38. Podľa § 49 ods. 2 písm. d/ zákona v znení účinnom od 1. januára 2019, iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, je otec dieťaťa po dohode s matkou dieťaťa, najskôr po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu, a matka nepoberá materské na to isté dieťa alebo rodičovský príspevok.

39. Podľa § 51 ods. 2 zákona, ak sa poistenec prestal starať o dieťa z iného dôvodu ako jeho nepriaznivý zdravotný stav, nárok na materské zaniká dňom skončenia jeho starostlivosti o dieťa a opätovne vzniká odo dňa pokračovania v starostlivosti o toto dieťa. Obdobie, počas ktorého sa poistenec prestal starať o dieťa z iných dôvodov sa započítava do celkového obdobia trvania nároku na materské.

40. Správny súd dospel k záveru, že v danom prípade Sociálna poisťovňa postupovala v súlade s vyššie citovanými ustanoveniami zákona o sociálnom poistení, zároveň neporušila žiadny z namietaných princípov právneho štátu, použitú právnu normu interpretovala v súlade so zmyslom a účelom zákona s prihliadnutím aj na také hodnotové aspekty, ktoré pri aplikácii práva nemožno opomíňať ako sú dobré mravy a spravodlivosť.

41. K námietke navrhovateľa týkajúcej sa aplikácie pojmu starostlivosť o dieťa podľa zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 571/2009 Z.z.“) pre účely priznania nároku na materské, správny súd argumentuje, že materské a rodičovský príspevok sú úplne rozdielne dávky, čo do charakteru; účelu, za ktorým sú poskytované; podmienok ich poskytovania; ich právnej úpravy; oprávnených subjektov, ktorým sa dávka poskytuje; ako aj subjektu, ktorý tieto dávky vypláca. Materské je sociálnou dávkou poskytovanou Sociálnou poisťovňou z nemocenského poistenia za podmienok, ktoré upravuje výlučne zákon a jeho účelom v zmysle § 2 písm. a) zákona je kompenzácia straty príjmu, ktorá vznikla priamo poistencovi uplatňujúcemu si nárok na materské v dôsledku tehotenstva, materstva, resp. tým, že prevzal dieťa do svojej starostlivosti a o toto dieťa sa následne skutočne stará. Rodičovský príspevok je štátnou dávkou, ktorého podmienky upravuje zákon č. 571/2009 Z. z. a ako je uvedené v jeho § 1 ods. 2 štát ním prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa a rozhodovanie o ňom a jeho poskytovanie spadá do kompetencie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Z uvedeného je zrejmé, že tieto dávky si nemožno zamieňať, resp. vzťahovať podmienky priznania jednej dávky na druhú. Materské má svoju konkrétnu právnu úpravu tzv. lex specialis, a tou je zákon. Teda má rovnakú právnu silu ako zákon č. 571/2009 Z.z., ktorý je špeciálnym právnym predpisom vo vzťahu k rodičovskému príspevku. Medzi týmito právnymi predpismi neexistuje vzťah generálneho predpisu voči špeciálnemu predpisu, umožňujúci vzájomné prelínanie týchto úprav. Vzhľadom na tieto skutočnosti nie je daný právny základ pre analogické použitie ustanovení zákona č. 571/2009 Z.z., resp. iného špeciálneho predpisu na materské ako sa v odvolaní domnieva navrhovateľ, a teda ani vysvetľovanie zákonom zavedeného pojmu starostlivosť ako riadnu starostlivosť. Pojem riadna starostlivosť zavedený zákonom č. 571/2009 Z.z. umožňujúci poskytovanie starostlivosti o dieťa aj pomocou inej fyzickej, či právnickej osoby, zodpovedá účelu rodičovského príspevku, ktorým je zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa, nie však vyššie vymedzenému účelu dávky materské. Ustanovenie § 51 zákona s ukončením, resp. prerušením starostlivosti o dieťa z akýchkoľvek iných, než zdravotných dôvodov spája zánik nároku na materské už dňom skončenia starostlivosti o dieťa. Z uvedeného jasne vyplýva požiadavka zákonodarcu, aby sa materské poskytovalo osobe, ktorá sa o dieťa skutočne stará.

42. Je pravdou, že žiadny právny predpis nezakazuje otcovi ako inému poistencovi po dobu poberania materskej vykonávať zárobkovú činnosť. Výkon inej zárobkovej činnosti v zásade nie je prekážkou vzniku nároku na materské inému poistencovi pokiaľ sú pracovné podmienky na výkon práce nastavené tak, aby za ich plnenia bolo možné poskytnúť dieťaťu adekvátnu starostlivosť. Zároveň okrem tejto

všeobecnej podmienky nároku na nemocenskú dávku v danom prípade na materské, žiadateľ musí spĺňať aj ďalšie osobitné podmienky zákona, konkrétne podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti po dohode s matkou a zabezpečovanie starostlivosti takémuto dieťaťu.

43. Správny súd je toho názoru, že žalovaná v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia správne argumentovala, že zákon v § 49 ods.2 písm. d/ v znení účinnom od 1.januára 2019 vyžaduje dohodu s matkou dieťaťa, je však potrebné uviesť, že samotné uzatvorenie dohody rodičov dieťaťa o jeho prevzatí otcom dieťaťa nie je hlavný úkon vo vzťahu k posudzovaniu nároku na materské. Je to len predpoklad smerujúci k zabezpečeniu a vykonávaniu starostlivosti o dieťa, ktorá opodstatňuje poberanie materského, a ktorej zabezpečenie by malo byť primárne skúmané na určenie nároku na dávku. Nemožno pritom akceptovať len formálne prevzatie dieťaťa do starostlivosti. Sociálna poisťovňa preto oprávnené skúma, či tomu tak nie je, pričom uzavretie dohody rodičov a prevzatie dieťaťa do starostlivosti iného poistenca a zabezpečovanie starostlivosti tomuto dieťaťu musí vyhodnocovať individuálne u každého dieťaťa. V rámci zisťovania skutkového stavu veci musí postupovať tak, aby boli prostriedky na nemocenské vynakladané účelne, zároveň musí vykladať zákon tak, aby nepoprela jeho zmysel a účel.

44. Účelom materského poskytovaného z nemocenského poistenia je kompenzovanie straty príjmu zo zárobkovej činnosti, ku ktorej dochádza v dôsledku rôznych životných situácií, napríklad materstvo ale aj prevzatie dieťaťa do starostlivosti v prípade iného poistenca. Zákonodarca predpokladá stratu príjmu v súvislosti s prevzatím dieťaťa do starostlivosti. Teda účelom poskytnutia poistného plnenia po predchádzajúcom platení poistného je situácia, že poistenec prevezme dieťa do starostlivosti v súvislosti s čím má ušlý príjem. Vymyká sa plne zmyslu a účelu zákona o sociálnom poistení, aby bola poskytovaná nemocenská dávka, ktorá má nahrádzať mzdu alebo plat počas materskej dovolenky, resp. rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa, aby sa takáto dávka vypláca v prípade, ak otec dieťaťa, ktorý deklaruje prevzatie dieťaťa do starostlivosti naďalej pracuje u zamestnávateľa v rovnakom pracovnom čase za rovnako dohodnutú odmenu. V danom prípade nedošlo k zmene životnej situácie, čo predpokladá zákon o sociálnom poistení pre kompenzovanie zníženého príjmu. Žalobca nemá stratu príjmu zo zárobkovej činnosti, preto nedochádza k naplneniu kompenzačného účelu nemocenského poistenia. Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že žalobca ako otec dieťaťa nečerpá materskú dovolenku, pracuje na plný pracovný úväzok, pracovný čas má nerovnomerne rozvrhnutý v pracovných zmenách, t.j.24 hodín pracuje a 48 hodín má voľno. Z údajov zistených Sociálnou poisťovňou vlastnou činnosťou vyplýva, že žalobca sa prihlásil ako dobrovoľne nemocensky poistená osoba, po dosiahnutí 273 dní nemocenského poistenia z vymeriavacieho základu (v rozhodnom období 1 901 eur) požiadal o materské ako iný poistenec. V marci 2019 podal zmenu výšky vymeriavacieho základu na 477 eur.

45. Správny súd nepovažuje žalobu za dôvodnú ani v bode, v ktorom žalobca poukazoval na rozdielny postup Sociálnej poisťovne po usmernení pobočiek na základe stanoviska Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR k problematike poberania materského zo dňa 10.09.2018. Správny súd zdôrazňuje, že posudzuje zákonnosť konkrétneho žalobou napadnutého rozhodnutia, pričom neposudzuje zákonnosť predchádzajúceho postupu Sociálnej poisťovne a skôr vydaných rozhodnutí v obdobných prípadoch. Sociálna poisťovňa začala postupovať správne, ak sa odklonila od svojej predchádzajúcej rozhodovacej praxe kedy Sociálnej poisťovni v zásade postačovalo len preukázanie formálneho splnenia zákonom predpokladaných podmienok a Sociálna poisťovňa sa nezaoberala reálnym premietnutím týchto podmienok do každého individuálneho prípadu. Súčasný postup Sociálnej poisťovne plne zodpovedá účelu a zmyslu zákona o sociálnom poistení. Na to, aby bolo vydané rozhodnutie v súlade s § 209 zákona o sociálnom poistení Sociálna poisťovňa musí postupovať tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci a na ten účel si obstarala potrebné podklady na rozhodnutie (§ 195 ods. 1 zákona). Je nevyhnutné, aby každý prípad posudzovala individuálne, deklarované splnenie podmienok vyhodnocovala v reálnom premietnutí, čím sa vylúči nežiaduce obchádzanie zákona a účelové konanie žiadateľov.

46. Správny súd v zhode so stanoviskom žalovanej napokon aj so stanoviskom Generálnej prokuratúry zastáva názor, že v danom prípade došlo k obchádzaniu zákona. Konanie "in fraudem legis" predstavuje postup, kedy sa niekto správa tak, aby zámerne dosiahol právnou normou upravené podmienky, t. j. predstiera splnenie zákonom požadovaných podmienok, pričom v skutočnosti sa jedná len o simulovanie splnenia týchto základných podmienok pre vyhovenie žiadosti, t. j. priznanie nároku. Pri obchádzaní zákona je podstatným to, čo svojím konaním uzavretými úkonmi mienil žalobca dosiahnuť.

47. V tejto súvislosti správny súd dáva do pozornosti právny názor Najvyššieho súdu SR vyslovený v rozhodnutí sp. zn. 10Sk/3/2017 zo dňa 19. júna 2018, z ktorého vyplýva, že... „ je zneužívaním sociálneho systému, ak poistenec plánovane ukončí pracovnoprávny vzťah a bezprostredne nadväzujúc na to uzatvorí nový bez žiadneho iného dôvodu len s cieľom ovplyvniť výšku nemocenskej dávky vo svoj prospech“.

48. Žalobca namietal diskriminačný postup zo strany Sociálnej poisťovne voči žalobcovi, pričom správny súd vyhodnotil aj túto námietku ako nedôvodnú. V konaní nebol preukázaný rozpor v postupe orgánov verejnej správy so zákonom a prípadné nároky súvisiace s predmetom ochrany poskytovanej antidiskriminačným zákonom by mohli byť uplatňované len v konaní pred civilným súdom (§ 307 a nasledujúceho zákona číslo 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ktoré sú z použitia správnym súdom vylúčené v zmysle § 25 SSP a contrario), a to na základe tomu zodpovedajúcej žaloby. Z obsahu administratívneho spisu a z dokazovania správnych orgánov vyplýva, že hlavným motívom žalobcu bolo získať vyplácanie priznaného materského po dobu 28 týždňov v maximálnej výške stanovenej zákonom popri vykonávaní zárobkovej činnosti na plný pracovný úväzok .

49. Žalobca považuje rozhodnutie správny orgánov za nezákonné z dôvodu, že nie je potrebné poskytovať osobnú starostlivosť dieťaťu. Správny súd dáva do pozornosti účel poskytovania materského. Predpokladom vzniku nároku na vyplatenie materského je strata príjmu spôsobená tým, že daná osoba, ktorá si uplatnila nárok na materské nepracuje vôbec, resp. v obmedzenom rozsahu umožňujúcom jej starostlivosť o dieťa a to z dôvodu, aby mohla dieťaťu poskytnúť túto starostlivosť. Z obsahu administratívneho spisu, hlavne z vyjadrenia zamestnávateľa žalobcu a jeho dochádzky za mesiac jún 2019 vyplýva, že rozsah práce u otca nie je obmedzený, a preto nemohol dieťaťu poskytnúť starostlivosť v zmysle § 49 ods.1 a 2 písm. d/ zákona.

50. Správny súd poukazuje aj na stanovisko verejnej ochrankyne práv zo dňa 6. augusta 2019, ktoré je súčasťou administratívneho spisu žalovanej, v ktorom bolo konštatované, že v prípade iného poistenca, ktorému žalovaná nepriznala nárok na materské pre nesplnenie podmienky starostlivosti o dieťa počas výkonu zárobkovej činnosti bez úpravy pracovného času a zníženia príjmu, nebolo preukázané porušenie základných práv a slobôd.

51. Správny súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti, že Generálna prokuratúra Slovenskej republiky sa stotožnila s postupom Sociálnej poisťovne, keď v stanovisku zo dňa 21. marca 2019 okrem iného uviedla, že súčasné poberanie materského a príjmu vyplácaného zamestnávateľom v nezmenenej výške za nezmenený pracovný čas, je v rozpore s účelom nemocenského poistenia a považuje sa za obchádzanie zákona. Je nesporné, že v takýchto prípadoch ide o snahu žiadateľov o materské dosiahnuť neoprávnený finančný prospech uplatnením si nároku na materské.

52. Žalobca v replike k vyjadreniu žalovanej zo dňa 04.03.2020 poukázal na skoršie rozhodnutie Krajského súdu v Prešove v obdobnej veci, konkrétne na rozsudok zo dňa 25.07.2019 sp.zn.8Sa/ž/2019, v ktorom súd žalobe vyhovel a rozhodnutie žalovanej zrušil. S poukazom na nález Ústavného súdu SR zo dňa 21.novembra 2017 sp.zn. III.ÚS 289/2017, ... „Súd má poznať svoju vlastnú judikatúru, t.j. aj rozhodnutia iných sudcov (resp.s enátu) toho istého súdu, a túto judikatúru musí zohľadniť bez ohľadu na to, či na ňu samotné strany sporu poukazujú. Naopak, postoj všeobecných súdov vyznačujúci sa odlišnosťou prístupu k prejednávanej veci, ktoré sú v podstate identické, bez toho, aby svoj odklon odôvodnili, je prejavom svojvôle, ktorá odporuje základnému princípu materiálneho právneho štátu“, správny súd argumentuje, že predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne. Obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak, než v predošlých prípadoch. V takom prípade je však súd povinný svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť.

53. Správny súd konštatuje, že vo veci sp.zn. 8Sa/6/2019 prvostupňový správny orgán svoje rozhodnutie zo dňa 25.10.2018 o nepriznaní nároku na materské žalobcovi odôvodnil tým, , že žalobca nesplnil podmienky prevzatia starostlivosti o dieťa, že žalobca ako otec dieťaťa nie je považovaný za iného poistenca, keďže mal za preukázané, že napriek uzavretej dohode s matkou dieťaťa neprevzal starostlivosť o dieťa. Žalovaná rozhodnutím zo dňa 09.01.2019 potvrdila rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu zo dňa 25.10. 2018 a odvolanie žalobcu v celom rozsahu zamietla. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázala, že žalobca fakticky neprevzal dieťa do starostlivosti, naďalej vykonáva

pracovnú činnosť za priaznivejších mzdových podmienok a s rovnakým pracovným úväzkom ako predtým u zamestnávateľa, u ktorého čerpá rodičovskú dovolenku. Žalobca reálne nespĺňa podmienku prevzatia do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu ustanovenú v § 49 ods.1 a 2 písm. d/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov účinnom do 31.decembra 2018, a preto sa nepovažuje za iného poistenca. Správny súd - zákonný sudca- rozsudkom zo dňa 25.07.2019 v tejto veci zrušil rozhodnutia oboch správnych orgánov a vrátil vec žalovanej na ďalšie konanie. V bode 72. rozsudku sp.zn. 8Sa/6/2019 vyslovil okrem iného aj názor, že prevzatie dieťaťa do starostlivosti je naplnené uzatvorením dohody medzi matkou a otcom dieťaťa a je predpokladom smerujúcim k zabezpečeniu a vykonávaniu starostlivosti o dieťa, ktorá opodstatňuje poberanie materského a ktorej zabezpečenie by malo byť primárne skúmané na určenie nároku na dávku. V bode 73. rozsudku sp.zn. 8Sa/6/2019 správny súd - zákonný sudca- je toho názoru, že pre účely priznania nároku na materské pojem starostlivosti o dieťa obsiahnutý v § 49 zákona o sociálnom poistení je v súlade s jeho definíciou podľa zákona o rodičovskom príspevku. Žalobca dôvodne namieta, že právne posúdenie veci žalovanej (žalovanou) nemá oporu v ustanovení § 49 zákona o sociálnom poistení, ktorý určuje požiadavky pre priznanie nároku na materské inému poistencovi, nakoľko z uvedených podmienok nevyplýva požiadavka, aby otec dieťaťa nevykonával pracovnú činnosť.

54. Správny súd sa s týmto právnym názorom vyslovenom v rozsudku sp.zn. 8Sa/6/2019 nestotožňuje.

55. Opätovne poukazuje na podrobné vyššie uvedené odôvodnenie a je toho názoru, že zákon v § 49 ods.2 písm.d/ v znení účinnom od 1.januára 2019 vyžaduje dohodu s matkou dieťaťa. Avšak samotné uzatvorenie dohody rodičov dieťaťa o jeho prevzatí otcom dieťaťa nie je hlavný úkon vo vzťahu k posudzovaniu nároku na materské. Je to len predpoklad smerujúci k zabezpečeniu a vykonávaniu starostlivosti o dieťa, ktorá opodstatňuje poberanie materského. Nemožno pritom akceptovať len formálne prevzatie dieťaťa do starostlivosti. Sociálna poisťovňa oprávnene skúma, či tomu tak nie je, pričom uzatvorenie dohody rodičov a prevzatie dieťaťa do starostlivosti iného poistenca a zabezpečovanie starostlivosti tomuto dieťaťu musí vyhodnocovať individuálne u každého dieťaťa. Účelom materského poskytovaného z nemocenského poistenia je kompenzovanie straty príjmu zo zárobkovej činnosti, ku ktorej dochádza v dôsledku rôznych životných situácií, napríklad materstvo ale aj prevzatie dieťaťa do starostlivosti v prípade iného poistenca. Zákonodarca predpokladá stratu príjmu v súvislosti s prevzatím dieťaťa do starostlivosti. Vymyká sa plne zmyslu a účelu zákona o sociálnom poistení, aby bola poskytovaná nemocenská dávka, ktorá má nahrádzať mzdu alebo plat počas materskej dovolenky, resp. rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa, aby sa takáto dávka vypláca v prípade, ak otec dieťaťa, ktorý deklaruje prevzatie dieťaťa do starostlivosti naďalej pracuje u zamestnávateľa v rovnakom pracovnom čase za rovnako dohodnutú odmenu. Ak otec nemá stratu príjmu zo zárobkovej činnosti, nedochádza k naplneniu kompenzačného účelu nemocenského poistenia.

56. V súvislosti s riadnym odôvodnením je potrebné uviesť, že vychádzajúc z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva okrem iného vo veci Garcia Ruiz proti Španielsku, rozsudok zo dňa 21.01.1999, týkajúci sa sťažnosti č. 30544/96, ďalej Ruiz Toria proti Španielsku, rozsudok zo dňa 09.12.1994, týkajúci sa sťažnosti č. 18390/91, Van de Hurk proti Holandsku, rozsudok zo dňa 19.04.1994, týkajúci sa sťažnosti č. 16034/90, judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. I.ÚS 226/03 zo dňa 12.05.2004, III.ÚS 209/04 zo dňa 23.06.2004, sp. zn. III.ÚS 95/06 zo dňa 15.03.2006, sp. zn. III.ÚS 260/06 zo dňa 23.08.2006) nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola daná súdom podrobná odpoveď a rozsah povinností odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s pohľadom na okolnosti každého prípadu, súd je povinný dbať na to, aby jeho rozhodnutie bolo presvedčivé, na podporu čoho uvedie dostatočné argumenty. Súd má v odôvodnení svojho rozhodnutia reagovať na zásadné relevantné námietky súvisiace s predmetom súdnej ochrany prednesené žalobcom. Uvedené je s poukazom na zásadu zákonnosti a na princípy dobrej správy potrebné aplikovať aj vo vzťahu k rozhodnutiam správnych orgánov.

57. Správny súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia žalovanej ako aj rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu, ktoré tvoria jeden celok (rozsudok NS SR sp. zn. 2Asan/2/2016 zo dňa 27.03.2019) dospel k záveru, že tieto rozhodnutia sú zákonné a dostatočne odôvodnené, podložené citovanými právnymi predpismi, sú zrozumiteľné, dávajú jasnú odpoveď, z akého dôvodu žalobcovi zanikol nárok na materské. Žalovaný správny orgán sa vo svojom rozhodnutí v plnom rozsahu vysporiadal s odvolacími námietkami žalobcu, preto správny súd žalobu podľa § 190 SSP ako nedôvodnú zamietol.

58. Správny súd dáva do pozornosti ustanovenie § 27 ods. 2 SSP, podľa ktorého pri rozhodnutí, opatrení alebo inom zásahu, ktoré orgán verejnej správy vydal alebo vykonal na základe zákonom povolenej správnej úvahy, správny súd preskúmava iba, či také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah nevybočili z medzí a hľadísk ustanovených zákonom (po bodkočiarku). V tejto súvislosti správny súd poukazuje na právny názor Najvyššieho súdu vyslovený v rozsudku sp.zn. 6Sžo 146/2010, podľa ktorého ... „limitom súdneho prieskumu je zákonnosť, preto súd nemôže preskúmavať vhodnosť a účelnosť obsahu výrokov napadnutého rozhodnutia orgánu verejnej správy. Posudzovanie vhodnosti a účelnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy správnomu súdnictvu nepatrí, lebo sudy by takýmto posudzovaním nahradzovali orgány verejnej moci a zasahovali by nedovoleným spôsobom do otázok voľnej úvahy správneho orgánu. Zákonnosťou rozhodnutia a postupov je súlad týchto rozhodnutí a postupov s platným právnym poriadkom Slovenskej republiky“.

59. O trovách konania rozhodol podľa § 175 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP a § 168 SSP. Žalobca nebol v konaní úspešný a pre priznanie náhrady trov konania úspešnej žalovanej nenašiel správny súd výnimočné okolnosti, preto správny súd účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustná kasačná sťažnosť a to v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia krajského súdu oprávnenému subjektu, ktorú je potrebné podať na Krajský súd v Prešove (§ 443 ods. 1 v spojení s § 444 ods. 1 SSP).

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podaných podľa § 57 SSP uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva (ďalej len sťažnostné body), návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh). Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti (§ 445 ods. 1, 2 SSP).

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom.

Tieto povinnosti neplatia, ak má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie II.stupňa; ak ide o konanie o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d/ SSP; ak je žalovaným Centrum právnej pomoci (§ 449 ods. 1, 2 SSP).